

Miesięcznik

Ubezpieczeniowy

ISSN 1732-2413 • WSZYSTKO, CO TRZEBA WIEDZIEĆ O RYNKU UBEZPIECZEŃ • TOM 18 | NUMER 2 | LUTY 2021 • 4 LUTEGO 2021

© bnorbert3/stock.adobe.com

W N U M E R Z E :

Ubezpieczenia samorządowe:

ubezpieczyciele, podejście samorządów, rekomendacje brokerów

Dariusz Zajączkowski o „trudnych czasach”/Zarządzanie/Zmiany klimatyczne/Art. 816 k.c.

Ubezpieczenia mienia i OC dla JST

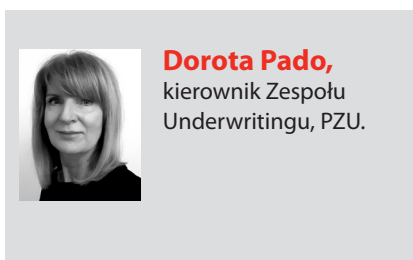
Jest ich w Polsce blisko trzy tysiące, a każda z nich ma różne potrzeby. Ubezpieczenie dla jednostek samorządu terytorialnego musi być już nie tyle uszyte na miarę, co wręcz leżeć jak ulał. Chętnych jednak nie brakuje. Województwa, powiaty, miasta na prawach powiatu oraz gminy są dla ubezpieczycieli bardzo ważną grupą klientów. Tyleż atrakcyjną, co wymagającą. – DOROTA PADO

Na początek cofnijmy się w czasie o ponad 30 lat – konkretnie do roku 1990. To właśnie wtedy nastąpiła istotna zmiana w strukturze samorządu terytorialnego w Polsce – system rad został zastąpiony przez sieć gmin i województw. Kolejna zmiana nastąpiła 9 lat później – od 1 stycznia 1999 roku obowiązuje już znana nam obecnie trójszczeblowa struktura samorządu terytorialnego – gminy, powiaty (w tym miasta na prawach powiatu) i województwa. Co wyróżnia jednostki samorządu terytorialnego na tle innych podmiotów korzystających z usług ubezpieczeniowych? Różnic jest wiele, a najważniejsze z nich to:

- ➔ sposób zawierania umowy ubezpieczenia mienia oraz odpowiedzialności cywilnej, determinowany ustawą Prawo zamówień publicznych;
- ➔ finansowanie ze środków publicznych kosztu ubezpieczenia, czyli składki ubezpieczeniowej należnej zakładowi ubezpieczeń.

To właśnie te dwa czynniki – czyli sposób zawarcia i finansowania umowy – wywierają zasadniczy wpływ na przedmiot i zakres ochrony ubezpieczeniowej samorządu. Co więcej, kształtują także cały proces nabywania ochrony ubezpieczeniowej oraz komunikację pomiędzy samorządem a zakładem ubezpieczeń. Kolejne aspekty, jakie wyróżniają obsługę jednostki samorządu terytorialnego na tle innych klientów instytucjonalnych, to przede wszystkim:

1. Jedna procedura zamówienia i jedna wspólna umowa ubezpieczenia obejmująca zróżnicowany profil ubezpieczonych. W praktyce oznacza to, że przedmiotem ubezpieczenia dla gminy, powiatu czy województwa jest mienie użytkowane przez podległe jednostki i wyko-

Dorota Pado,
kierownik Zespołu
Underwritingu, PZU.

rzystywane w całym wachlarzu prowadzonych działalności. Jest to na przykład wyposażenie placówek edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, opiekuńczych, komunalnych, biurowych, a także oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów. Tak szeroki zakres działalności sprawia, że – przystępując do przetargu – ubezpieczyciel analizuje cały szereg ryzyk, a w przypadku dużych jednostek samorządu terytorialnego można mówić wręcz o swoistym konglomeracie ryzyk ubezpieczeniowych.

2. Zróżnicowane mienie zgłaszane do ubezpieczenia, w tym budynki i budowle oraz pozostały majątek trwały o niejednorodnym przeznaczeniu, zróżnicowanym stanie technicznym, wykorzystywany w działalności w zmiennym stopniu, jak też w różnym stopniu zabezpieczony przed pożarem lub kradzieżą.
3. Wymagany okres ubezpieczenia, który coraz częściej wykracza poza standardowe 12 miesięcy i ewoluuje w kierunku umów dwu- albo trzyletnich, z zachowaniem rocznych okresów polisowych i rozliczeniowych.
4. Rozbudowany obligatoryjny program ubezpieczenia, ustalony w ramach specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ), z opcją dalszych rozszerzeń i klauzul dodatkowych w ramach programu fakultatywnego. Zdarza się, że program ubezpieczenia opi-

sany w SIWZ radykalnie ogranicza rolę ubezpieczyciela w kształtowaniu warunków umowy. Postanowienia ogólnych warunków ubezpieczeń zastępowane są przez postanowienia specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Dotyczy to także procedury obsługi szkód i wypłaty odszkodowania. Tym samym główną rolę kreującą warunki umowy ubezpieczenia odgrywa zamawiający, czyli gmina, powiat albo województwo.

OCZEKIWANY ZAKRES UBEZPIECZENIA

Jednostki samorządowe chcą jak najszerzej ochrony – to najważniejszy wniosek, jaki płynie z analizy programów ubezpieczenia widniejących w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia. Zdarza się nawet, że w przypadku OC samorządy poszukują ochrony ubezpieczeniowej wykraczającej poza granice określone przez prawo cywilne np. odpowiedzialność na zasadzie ryzyka w okolicznościach, w których przepisy wskazują odpowiedzialność na zasadzie winy. Standardowe ubezpieczenie OC z tytułu posiadanego mienia oraz prowadzonej działalności w przypadku jednostek samorządowych często rozszerzane jest np. o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone osobom trzecim:

- ➔ przy wykonywaniu władzy publicznej;
- ➔ w związku z administrowaniem lub zarządzaniem drogami;
- ➔ z tytułu świadczenia usług utrzymania, sprzątania dróg oraz pasa przydrożnego, chodników oraz placów;
- ➔ przez wolontariuszy, praktykantów, stażystów, osoby skierowane do wykonywania prac społecznie użytecznych, osoby skierowane do wyko-

nywania prac wyrokiem sądu, osoby skazane podejmujące pracę na rzecz ubezpieczonych, osoby odpracowujące czynsz lub osoby skierowane do prac interwencyjnych przez Urząd Pracy;

-
- ➔ z tytułu organizacji imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, artystycznych, okolicznościowych i innych, niepodlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu organizatora imprez masowych;
-
- ➔ w związku ze świadczeniem drobnych usług medycznych w domach opieki społecznej;
-
- ➔ przez Straż Miejską czy jednostki OSP w związku z prowadzeniem akcji ratowniczej;
-
- ➔ przez bezpieczne zwierzęta (głównie psy), za które ubezpieczonemu może być przypisana odpowiedzialność cywilna;
-
- ➔ szkody wyrządzone przez drzewa.

Coraz częściej gminy czy powiaty odchodzą od ubezpieczeń dedykowanych dla poszczególnych grup mienia np. sprzętu elektronicznego czy maszyn od ryzyka awarii, a w zamian za to wybierają jedną umowę ubezpieczenia w formule „od wszystkich ryzyk”. Kolejnym trendem, w przypadku ochrony mienia od ognia i innych żywiołów, jest opcja ubezpieczenia na pierwsze ryzyko i stosowanie tej zasady w miejsce powszechnie stosowanej zasady ubezpieczenia na sumy stałe.

Charakterystyczne elementy, które pojawiają się w umowach ubezpieczenia mienia jednostek samorządu terytorialnego to także:

- ➔ objęcie ochroną z limitem na pierwsze ryzyko wielu kategorii mienia, m.in.: dróg, mostów, wiaduktów, sieci wodno-kanalizacyjnych, oświetlenia, oznakowania ulic, nasadzeń;
-
- ➔ objęcie ochroną obiektów małej architektury, instalacji fotowoltaicznych, zbiorów bibliotecznych, dzieł sztuki, a także mienia wyłączzonego z eksploatacji;
-
- ➔ objęcie ochroną szkód spowodowanych złym stanem technicznym dachów, okien, rynien,
-
- ➔ wymóg akceptacji szerokiego katalogu klauzul, często bez określania dla nich limitów odpowiedzialności, albo z bardzo wysokimi limitami np. klauzuli przezornej sumy ubezpieczenia, ubezpieczenia mienia poza lokalizacjami, automatycznego pokrycia.

Ubezpieczyciele mają świadomość, że współpraca z samorządami wymaga spełnienia wyśrubowanych często kryteriów. Zadanie nie jest proste, tym bardziej że na etapie składania i wyboru oferty możliwość komunikowania się jednostek samorządowych z zakładem ubezpieczeń jest ograniczona regulacjami wynikającymi z procedury przetargowej i zamknięta w ściśle określonych ramach czasowych. **Ubezpieczyciel nie ma możliwości negocjacji**

zakresu ubezpieczenia czy przedstawienia oferty wariantowej. Swoje decyzje podejmuje na podstawie informacji o ryzyku, jakie są udostępnione w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Nie zawsze są one pełne i wyczerpujące. Dlatego, zanim zakład ubezpieczeń podejmie decyzję o przystąpieniu do przetargu, ważne by uzyskał kompleksową informację o przyszłym kliencie. Takie kompendium wiedzy musi uwzględniać m.in. opis prowadzonej działalności oraz specyfikację mienia zgłaszanego do ubezpieczenia, która jest niezbędna w procesie analizy i oceny ryzyka ubezpieczeniowego. Kluczowym jest także trafne rozpoznanie potrzeb samorządów oraz upewnienie się, że interes ubezpieczeniowy gminy, powiatu czy województwa jest jednoznacznie określony w warunkach umowy i identycznie rozumiany przez obie strony kontraktu.

WSPÓŁPRACA I WSPARCIE UBEZPIECZYCIELA

PZU aktywnie uczestniczy w wielu postępowaniach przetargowych. Z naszego doświadczenia wiemy, jak istotne jest uzyskanie możliwie najszerszej informacji o ryzyku, po to, by właściwie je później ocenić. Analizujemy szczegółowo programy ubezpieczeniowe opisane w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia i gdy trzeba reagujemy zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych. Sygnalizujemy zamawiającemu, które zapisy mogą być niekorzystne dla stron umowy ubezpieczenia i dla których nie znajdujemy uzasadnienia w postaci potrzeby ubezpieczeniowej czy realnego zagrożenia. Każdy element ochrony ubezpieczeniowej ma swoje odniesienie w składce i często niepotrzebnie podwyższa koszt polisy. Zwracamy również uwagę na zapisy budzące wątpliwości prawne lub interpretacyjne, jednocześnie proponując dostosowanie ich treści do obowiązującego prawa.

W styczniu weszła w życie nowa ustawa Prawo zamówień publicznych, której regulacje wzmacniają możliwości dialogu pomiędzy zamawiającym a potencjalnymi wykonawcami w okresie poprzedzającym ogłoszenie zamówienia. Dzięki tym zmianom, samorządy mogą zorientować się w możliwościach do uzyskania warunkach ubezpieczenia przed ogłoszeniem przetargu. Liczymy, że wpłynie to pozytywnie na efektywność prowadzonych postępowań przetargowych – zarówno po stronie zamawiającej, czyli gminy, powiatu i województwa, jak też wykonawcy – zakładu ubezpieczeń. □

